

Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ 1955-59

1η Απριλίου 1955

**«Με την βοήθειαν
του Θεού,
με πίστιν
εις τον τίμιον
αγώνα μας, με την
συμπαράστασιν
ολοκλήρου
του ελληνισμού
και με την
βοήθειαν
των Κυπρίων,
ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝ
ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΔΙΑ
ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΝΑΞΙΝ
ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ
ΖΥΓΟΥ,
με σύνθημα εκείνο
το οποίον
μας κατέλιπαν
οι πρόγονοί μας ως
ιεράν
παρακαταθήκην:
Ή ΤΑΝ Ή ΕΠΙ ΤΑΣ».**

«ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ,

Από τα βάθη των αιώνων μάς ατενίζουν όλοι εκείνοι οι οποίοι ελάμπρυναν την Ελληνικήν ιστορίαν δια να διατηρήσουν την ελευθερίαν των...

Μας ατενίζει σύμπας ο ελληνισμός, ο οποίος μας παρακόλουθει με αγωνίαν, αλλή και με εθνικήν υπερηφάνειαν.

Ας απαντήσωμεν με έργα ότι θα γίνωμεν «πολλῶ κάρρονες» τούτων...

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ,

Ατενίσατε το έργον σας. Είναι αίσχος εν εικοστῷ αιώνι οι ἡσίοι να χύνουν το αίμα των δια να αποκτήσουν την λευτερίαν των, το θεῖον αὐτό δῶρον, για το οποίον και εμεῖς εποθεμήσαμεν παρά το πλευ-

ρόν των ἡσίων σας και για το οποίον σεις τουλάχιστον διατείνεσθε ότι εποθεμήσατε εναντίον του ναζισμού και του φασισμού.

ΕΛΛΗΝΕΣ,

Ὅπου και αν ευρίσκεσθε, ακούσατε την φωνήν μας:

ΕΜΠΡΟΣ!

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΣ.

Ε.Ο.Κ.Α., Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ»

Αυτά, μεταξύ άλλων, πρόβαλλε και αξίωνε ο ελληνισμός της Κύπρου με την πρώτη προκήρυξη της ΕΟΚΑ, όταν το πρωί της 1ης Απριλίου του 1955 ξεκινούσε τον απελευθερωτικό αγώνα του. Στόχος του αγώνα υπήρξε η αποτίναξη του αγγλικού αποικιακού ζυγού και η πραγματοποίηση του καθολικού αιτήματος του ελληνικού κυπριακού ἡσού για ένωση με την Ελλάδα.

Στο ιστορικό δημοψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου 1950, με το οποίο ο Ελληνισμός της Κύπρου εξέφραζε τους μύριους πόθους του, 97% του κυπριακού ελληνισμού αξίωνε την ένωση με την Ελλάδα.

Η αξίωση για ένωση με την Ελλάδα είναι όμως πολύ παλαιότερη. Η Κύπρος, αναπόσπαστο τμήμα του Ελληνισμού, είχε παραμείνει έξω από τα όρια του Ελληνικού κράτους και συνεπώς το αίτημα του ἡσού της για ενσωμάτωση στον εθνικό κορμό στάθηκε απόλυτα φυσιολογικό.

Ὅμως η αποικιοκρατική πολιτική της Αγγλίας δεν αφήνει περιθώρια ελπίδας. Η πρώτη δυναμική αντίδραση στην αποικιοκρατική δουλεία υπήρξε το κίνημα του 1931. Τα Οκτωβριανὰ, όπως καθιερώθηκε να ονομάζονται, σηματοδύουν και ορίζουν την πρώτη δυναμική αιματηρή αναμέτρηση του ελληνισμού της Κύπρου με την αποικιοκρατία.

Την αποτυχία του κινήματος ακολουθεί μια εποχή τρομοκρατίας, κατάπνιξης του εθνικού φρονήματος και συστηματικής φήμωσης του ἡσού. Απαγορεύεται η ανάρτηση της ελληνικής σημαίας και η ανάκρουση του εθνικού ύμνου.

Καθημερινή σκηνή στους δρόμους της Κύπρου. Έρευνες, συλλήψεις, βασανιστήρια...

Οι μαθητές στην πρώτη γραμμή του αγώνα.

Αυτό το κλίμα καταγράφει ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης, όταν το 1953 ταξιδεύει στην Κύπρο. Γι' αυτό απευθύνεται στους Άγγλους, για να τους υπενθυμίσει πως,

*«Η γης δεν έχει κρικέλια
για να την πάρουν στον ώμο και να φύγουν [...]
Και τούτα τα κορμιά
πλησμένα από ένα χρώμα που δεν ξέρουν,
έχουν ψυχές.
Μαζεύουν σύνεργα για να τις αλλάξουν,
δε θα μπορέσουν· μόνο θα τις ξεκάμουν
αν ξεγίνονται οι ψυχές».*

(«Σαλαμίνα της Κύπρος»)

Συγχρόνως καταγράφει στο ημερολόγιό του όλη την αγωνία του ελληνισμού της Κύπρου για εθνική αποκατάσταση και διασώζει μέσα από το φωτογραφικό υλικό της επίσκεψής του στην Κύπρο το κυρίαρχο σύνθημα:

«Την Ελλάδα θέλομεν κι ας τρώγωμεν πέτρες».

*Φυλακισμένα Μνήματα. 13 παλληκάρια του αγώνα τάφηκαν
εδώ από τους Άγγλους κρυφά, για να αποφευχθούν
οι λαϊκές διαδηλώσεις.*

Η 1η Απριλίου 1955, μέρα κατά την οποία ξεκίνησε ο επικός αγώνας του 1955-59 για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, αποτελεί μέρα εθνικής περηφάνειας και αναβάπτισης για όλην τον ελληνισμό. Το πάθος και η αγάπη για την ελευθερία και την Ελλάδα, η άρνηση της αποικιοκρατικής καταπίεσης και δουλείας, το αγωνιστικό πείσμα και η θέληση για αξιοπρέπεια και τιμή, οδηγούν τελικά σε έναν αιματηρό και τιτάνιο αγώνα. Έναν αγώνα που τον συνόδεψαν θυσίες ηρώων και ολοκαυτώματα. Ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. είναι πρωτίστως αγώνας των νέων. Οι νέοι της Ε.Ο.Κ.Α. κηίστηκαν στα κρατητήρια και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης έβλωσαν στα

Τα κρατητήρια της Κοκκινότριμιθιάς. Οι αποικιοκράτες εγκλωβίζουν τους αγωνιστές, η ψυχή όμως και το φρόνημα παραμένουν ελεύθερα.

βασανιστήρια, σκοτώθηκαν μαχόμενοι ηρωικά σε ενέδρες, ανέβηκαν στις αγχόνες ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο, κάπκιν στα κρησφύγετα αρνούμενοι να παραδοθούν.

Ο αγώνας του 55-59 υπήρξε ένας αγώνας σκληρός, πεισματικός, επίμονος και πολυμέτωπος. Υπήρξε ένας αγώνας που αναπτύχθηκε στα κρησφύγετα, στις ενέδρες, στα κρατητήρια με τη βαναυσότητα των ανακριτών, στις αγχόνες όπου ανέβηκαν οι αγωνιστές με το τραγούδι και το χαμόγελο στα χείλη, στις πόλεις με τους κατ' οίκον περιορισμούς, τα φυλλιάδια και τις μαχητικές διαδηλώσεις:

*«Όταν πια είδαμε και αποείδαμε
με τα τηλεγραφήματα και τες πρεσβείες,
κλείσαμε τη μικρή μας ζωή σ' ένα φάκελλο
μικρό που να χωράει στη φούχτα μιας μαθητριούλας,
στον προβολέα ενός ποδηλάτου, στη ράχη ενός βιβλίου
και γράψαμε με κόκκινο μελάνι τη διεύθυνση:*

*Αξιότιμον Ελληνικόν Κυπριακόν Λαόν,
Οδός Ελευθερίας ή Θανάτου,
Χωριά και Πόλεις
Κύπρον».*

Έτσι περιγράφει την εμπειρία του ελληνισμού της Κύπρου εκείνα τα χρόνια ο ποιητής Γιάννης Παπαδόπουλος.

*Με το οδοκαύτωμά του
ο Γρηγόρης Αυξεντίου άνοιξε
το δρόμο της εθνικής
αξιοπρέπειας και τιμής.*

**Οι τόποι της θυσίας
ατέλειωτοι:**

**Μερσινάκι,
Μαχαιράς,
Λιοπέτρι,
Δίκωμο.**

**Και η σειρά των
ηρωικών νεκρών
μεγάλη:**

**Μούσκος,
Δημητρίου,
Καραολής,
Δράκος,
Αυξεντίου,
Παλληκαρίδης,
Λένας,
Κάρυος,
Σαμάρας,
Πίττας,
Παπακυριακού,
Μάτσης...**

Στεκόμαστε ιδιαίτερα στον μαθητή ήρωα, τον **Ευαγόρα Παλληκαρίδη**, που τον Μάρτη του 1957, 18 χρόνων έφηβος, οδηγείται στην αγχόνη. Όταν εγκαταλείπει το σχολείο για να ανεβεί στο βουνό, γράφει στους συμμαθητές του:

«Παλιοί συμμαθηταί,

Αυτή την ώρα κάποιος λείπει ανάμεσά σας· κάποιος που φεύγει αναζητώντας λίγον ελεύθερο αέρα· κάποιος που μπορεί να μην τον ξαναδείτε, παρά μόνο νεκρό. Μην κλάψετε στον τάφο του. Δεν κάνει να τον κλαίτε. Λίγα θουλούδια του Μαγιού σκορπάτε του στον τάφο. Του φτάνει αυτό ΜΟΝΑΧΑ.

θα πάρω μίαν ανηφοριά,

θα πάρω μονοπάτια

να βρω τα σκαλοπάτια

που παν στη Λευτεριά».

Έτσι, με το χαμόγελο στα χείλη θ' ανεβεί στην αγχόνη.

Επίσης στεκόμαστε στον σημαιοφόρο μαθητή του Γυμνασίου Αμμοχώστου **Πετράκη Γιάλλουρο**, που σε μια μαχητική διαδήλωση πέφτει νεκρός από τις σφαίρες των Άγγλων.

Ο αγώνας ενάντια στην αποικιοκρατία υπήρξε δύσκολος. Αναπτύχθηκε σε στρατιωτικό αθλή και σε πολιτικό τομέα. Σε αυτόν πήρε μέρος δυναμικά η μαθητική νεολαία με την Α.Ν.Ε. (Άθικμος Νεολαία Ε.Ο.Κ.Α.). Υπό την ηγεσία του Εθνάρχη Μακαρίου και του στρατηγού Γεώργιου Γρίβα - Διγενή οι Έλληνες της Κύπρου έγραψαν νέες ηρωικές σελίδες στην ιστορία του ελληνισμού.

Μπορεί ο αγώνας να μην οδήγησε στην πραγμάτωση του μεγάλου οράματος, την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Οδήγησε όμως στο τέλος της αποικιοκρατίας και στην ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Κι αυτό ήταν τελικά μια νίκη του ελληνισμού και της ελευθερίας σε πείσμα της αποικιοκρατικής αυθαιρεσίας και παντοδυναμίας.

Ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. υπήρξε κατ' εξοχήν αγώνας των νέων. Ο ελληνισμός υποκλίνεται σε αυτούς.

Υπό την ηγεσία του Εθνάρχη Μακαρίου και του Διγενή οι Έλληνες της Κύπρου έγραψαν ηρωικές σελίδες στην ιστορία του ελληνισμού.

Ο σημαιοφόρος μαθητής Πετράκης Γιάλλουρος, πρώτος πάντοτε στις μαχητικές διαδηλώσεις.

Το πανελλήνιο τιμά την ηρωική τους θυσία γιατί υπήρξαν πρότυπα ηρωισμού και τιμής, πρότυπα θάρρους και αντοχής. Σε εποχές κρίσιμες για το έθνος, ο αγώνας των Ελλήνων της Κύπρου, ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α., ανοίγει τον δρόμο της επιμονής, της αντοχής, της εθνικής αξιοπρέπειας και της τιμής. Αυτό ακριβώς το μήνυμα στέλνει ο δοκιμαζόμενος ελληνισμός της Κύπρου σε όλους τους Έλληνες.

Κύπρος ελεύθερη! Οι αντάρτες επιστρέφουν νικητές και καταξιωμένοι.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ
ΑΓΩΝΑ ΕΟΚΑ 1955-1959

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 22305001/2/3

Γ.Τ.Π. 9/2016—10.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας